

The Movers of Tomorrow?

O tym, jak młodzi dorośli
w Europie kształtują i
wyobrażają sobie przyszłość

Raport krajowy Polska

**ALLIANZ
FOUNDATION**

The Movers of Tomorrow?

Młodzi dorośli (w wieku od 18 do 39 roku życia) z Grecji, Niemiec, Polski, Włoch i Wielkiej Brytanii bardzo niepokoją się o swoją przyszłość. Aż 80 proc. z nich otwarcie kwestionuje konieczność posiadania dzieci, ponieważ uważają, że w przyszłości pogorszą się warunki do życia w ich społecznościach.

Osoby te martwią się o kwestie równości, bezpieczeństwa i podziałów społecznych w swoich krajach. Wobec tego chcą mieć wpływ na to, jak rozwiązane zostaną te i inne istotne problemy społeczne.

Ale w jaki sposób wyrażają swoje stanowisko w tych sprawach? Zdecydowana większość z nich każdego dnia podejmuje indywidualne działania. Biorą udział w wyborach i głosowaniach, zmieniają nawyki żywieniowe i zakupowe, czy sposób, w jaki podróżują i przemieszczają się. Jednak tylko nieliczni decydują się wzmocnić swój pojedynczy głos i wywierać większą presję na decydentów poprzez działania grupowe, na przykład dołączając do zorganizowanych ruchów społecznych.

Allianz Foundation Next Generations Study 2023

Aby dowiedzieć się więcej o tym, jak młodzi dorośli wyobrażają sobie społeczeństwo przyszłości i jak kształtują jego fundament, **Allianz Foundation** zleciła **Instytutowi SINUS** przeprowadzenie badania opinii wśród reprezentatywnej grupy 10 000 młodych Europejczyków, w wieku od 18 do 39 lat, w wybranych krajach. Badania zostały zrealizowane w **Grecji, Niemczech, Polsce, Włoszech i Wielkiej Brytanii**, czyli w pięciu krajach, które odzwierciedlają różnorodne realia Europy w odniesieniu do kwestii będących często obiektem debaty publicznej. Wśród takich dyskusowanych kwestii są między innymi prawa mniejszości, tendencje antidemokratyczne czy działania na rzecz klimatu.

Wszystkie dane ankietowe są dostępne na stronie allianzfoundation.org/study.

Przyszłość, której pragną młodzi dorośli

Chociaż Grecja, Niemcy, Polska, Włochy i Wielka Brytania różnią się od siebie pod względem warunków gospodarczych, sytuacji politycznej i historii, ankietowani młodzi dorośli z tych krajów wykazują wzajemnie **więcej podobieństw niż różnic**. Ta „europejska” perspektywa przekłada się również na to, czego oczekują oni od społeczeństwa przyszłości.

- Prawie trzy na cztery osoby zdecydowanie zgadzają się, że **rozbudowane państwo opiekuńcze** i niezależny wymiar sprawiedliwości powinny być podstawowymi elementami przyszłego społeczeństwa.
- 52 procent młodych dorosłych pragnie **sprawiedliwej i przyjaznej dla środowiska przyszłości** z równymi szansami dla mniejszości i osób mniej uprzywilejowanych, nie tylko w edukacji i zatrudnieniu, ale także w dzieleniu się obowiązkami związanymi z zieloną transformacją.
- **Silne instytucje demokratyczne**, w tym wolna prasa i partycypacyjny system polityczny, są priorytetem dla 47 proc. młodych dorosłych.
- Ogólnie rzecz biorąc, młodzi dorośli są mniej zgodni co do kwestii **majątku osobistego, siły militarnej i tradycyjnych wartości**. Chociaż niektórzy wskazują je jako wartości o priorytetowym znaczeniu (35 proc.), to większość jako takie ich nie postrzega.

Przyszłość, której oczekują młodzi dorośli

W ogólnym ujęciu młodzi dorośli chcą żyć w przyszłości w społeczeństwie, które będzie bezpieczne, przyjazne dla środowiska i sprawiedliwe oraz zapewni wysoki poziom życia. Uważają oni jednak, że warunki do budowania takiej przyszłości są zagrożone. Chociaż w sferze rozwoju ekologicznego oraz możliwości, które stoją przed migrantami i innymi mniejszościami panuje ostrożny optymizm, to w większości innych aspektów przewiduje się, że we wszystkich pięciu krajach w ciągu najbliższych 10 lat nastąpi pogorszenie sytuacji.

Ekologiczni, ale mniej równi

Trendem, z którym młodzi dorośli wiążą największe nadzieje, są działania na rzecz klimatu, na przykład

promowanie korzystania z odnawialnych źródeł energii. Większość młodych dorosłych popiera dżisiejszy program zielonej transformacji i oczekuje, że ich kraje w ciągu najbliższych 10 lat staną się bardziej przyjazne dla środowiska. Blisko dwie trzecie ma ostrożną nadzieję, że walkę ze zmianami klimatu można wygrać.

Poza tym (choć w większości nie jest to bezpośrednio związane z działaniami na rzecz klimatu), wiele młodych osób w badanych krajach obawia się, że przepaść między bogatymi a biednymi zwiększy się (59 proc.). Młodzi dorośli przewidują, że stanie się tak częściowo z powodu rosnących kosztów energii, żywności i transportu, których spodziewa się dwie trzecie badanych. Te postrzegane zagrożenia wyjaśniają prawdopodobnie, dlaczego rozwój silnego państwa opiekuńczego pozostaje kwestią kluczową dla większości ankietowanych.

Zmilitaryzowani, ale mniej bezpieczni

Młodzi dorośli mają sprzeczne odczucia co do zdolności ich kraju do obrony przed zewnętrznymi zagrożeniami. Niemal 60 proc. respondentów zgadza się, że wojna wywołana przez Rosję na Ukrainie może rozprzestrzenić się i dotknąć ich kraju. Jednak mniej więcej taki sam odsetek ankietowanych odrzuca pomysł obowiązkowej służby wojskowej.

Pomimo niechęci do służby wojskowej, wielu młodych dorosłych spodziewa się, że siły zbrojne ich kraju powiększą się w ciągu najbliższych 10 lat (40 proc. w porównaniu do 23 proc., którzy uważają inaczej). Jednak nawet wizja rosnącej siły militarnej ich nie uspokaja. W istocie, więcej młodych dorosłych zgadza się ze stwierdzeniem, że ich kraje w przyszłości staną się mniej bezpieczne, nie tylko z powodu geopolityki, ale także z powodu erozji wymiaru sprawiedliwości, którą przewiduje 30 proc. ankietowanych, zwłaszcza w Grecji (41 proc.) i Polsce (37 proc.).

Zróznicowani, ale jeszcze bardziej podzieleni

Pomimo ponurych perspektyw ekonomicznych, wielu młodych dorosłych oczekuje, że przyszłość otworzy nowe, lepsze możliwości przed migrantami, społecznością LGBTQI+ i innymi grupami mniejszościowymi. Możliwości te dotyczyć mają nie tylko rynku pracy, ale obejmują także takie obszary jak system edukacji. Jednocześnie znacznie więcej młodych dorosłych zgadza się, że spójność społeczna ucierpi w nadchodzących latach, a rozdzźwięk między różnymi grupami społecznymi pogłębi się.

Te przewidywane podziały można przypisać nie tylko trwającemu kulturowemu przejściu od tradycyjnych wartości do wartości świeckich i indywidualistycznych – które to zjawisko niektórzy przyjmują, a inni odrzucają. Odzwierciedlają one również głęboką niezgodę dotyczącą tak zwanych kwestii drażliwych, zwłaszcza tych związanych z różnorodnością. Na przykład, podczas gdy średnio 69 proc. młodych dorosłych popiera prawo par tej samej płci do adopcji dzieci, w Polsce robi to tylko 39 proc.

Głęboka nieufność wobec oficjalnych instytucji

Chociaż 62 proc. młodych dorosłych radzi sobie z tą niepewnością, zachowując ostrożny optymizm co do własnej przyszłości, postrzegają oni swoje społeczeństwa jako znajdujące się w stanie przejściowym – w tzw. „poczekalni do przyszłości”, którą cechuje głęboka niepewność i w której stare metody działania wydają się już nie funkcjonować, a nowe formy „tworzenia” przyszłości jeszcze nie okazały się skuteczne.

Wygląda na to, że te „stare sposoby” obejmują obecne procesy polityczne. Chociaż młodzi dorośli uznają dzisiejszych polityków za przywódców de iure, to traktują ich z nieufnością. W przypadku 55 proc. młodych dorosłych nieufność ta jest na tyle głęboka, że zgadzają się z prowokacyjnym stwierdzeniem, że politycy są „marionetkami potężnych, ukrytych elit”. Także sektor przemysłowy jest często postrzegany jako hamulcowy dla nadchodzących zmian, zwłaszcza jeśli chodzi o zieloną transformację. Również media głównego nurtu są powszechnie oskarżane o realizowanie własnych programów, a nie informowanie o faktach.

Z drugiej strony młodzi dorośli wyrażają pewne podekscytowanie starymi i nowymi formami polityki oddolnej, takimi jak zawiązywanie ruchów społecznych, inicjatyw obywatelskich oraz rozwijającą się współpracą z artystami i sektorem kultury. Istnieje jednak wyraźna przepaść pomiędzy zainteresowaniem tymi formami a uczestnictwem w nich. Łącznie 55 proc. młodych dorosłych popiera protesty uliczne, ale większość ankietowanych nigdy nie brała w nich udziału.

Przestrzeń dla wzrostu: Działania obywatelskie młodych dorosłych

Większość młodych dorosłych **chce** mieć wpływ na przyszłość swojego kraju. Zdecydowana większość z nich wyraża już swój indywidualny głos, na przykład uczestnicząc w wyborach i prowadząc rozmowy na tematy polityczne. Jednak młodzi dorośli są bardziej niezdecydowani, jeśli chodzi o wzmocnienie ich indywidualnego głosu i wywieranie zbiorowej presji na decydentów i opinię publiczną.

Preferowane indywidualne, codzienne działania

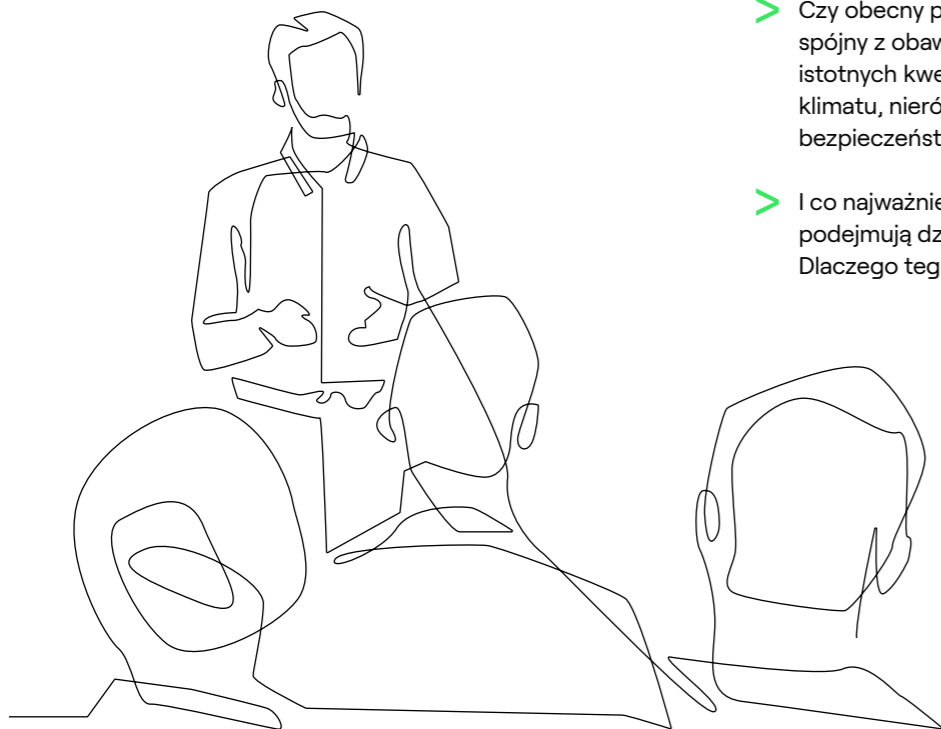
Zaangażowanie obywatelskie ma wiele twarzy – od bardziej sformalizowanych działań, takich jak głosowanie, przez bardziej „praktyczne” działania grupowe, takie jak dołączenie do marszów i protestów, aż do mniej widocznych codziennych wysiłków, takich jak zakupy i podróżowanie organizowane w sposób mniej szkodliwy dla ludzi i planety. Chociaż te wszystkie sposoby zaangażowania mogą potencjalnie wpływać na politykę i nastroje społeczne, dobrze skoordynowane działania zbiorowe są jednak często bardziej skuteczne.

Na poziomie indywidualnym zdecydowana większość młodych dorosłych we wszystkich pięciu krajach jest już aktywna. Wielu z nich głosuje w wyborach (średnio 76 proc.), przekazuje pieniądze lub darowizny na cele społeczne (63 proc.), bojkotuje produkty o negatywnym wpływie na środowisko (45 proc.) i dzieli się swoimi poglądami politycznymi z osobami ze swojego kręgu społecznego i zawodowego (odpowiednio 60 proc. i 44 proc.).

W porównaniu z tymi indywidualnymi działaniami, wysiłki grupowe nie są jednak podobnie powszechne. **Średnio ponad 70 proc. młodych dorosłych nigdy nie przyłączyło się do marszu protestacyjnego, protestu siedzącego lub inicjatywy sąsiedzkiej, mimo że większość z nich wzywa do podejmowania oddolnych wysiłków. Odnosząc się do tej ambiwalentnej postawy i mówiąc o chęci zaangażowania się, około jedna czwarta populacji wyraża takie zainteresowanie (za wyjątkiem 25 proc. do 30 proc. ankietowanych, którzy są już aktywni, zwiększając w ten sposób potencjalną pulę rekrutacyjną do działań zbiorowych do około 50 proc. młodych dorosłych w Grecji, Niemczech, Polsce, Włoszech i w Wielkiej Brytanii, co jest nieocenionym potencjałem dla żywotności społeczeństwa obywatelskiego).**

Biorąc jednak pod uwagę głębokie obawy młodych dorosłych o przyszłość ich kraju, liczby te rodzą następujące pytania:

- Czy obecny poziom zaangażowania jest spójny z obawami dotyczącymi istotnych kwestii, takich jak zmiany klimatu, nierówności społeczne i brak bezpieczeństwa materialnego?
- I co najważniejsze: Dlaczego młodzi dorośli podejmują działania obywatelskie? Dlaczego tego nie robią?

Dlaczego tak: wezwanie do podjęcia działań i rozwój osobisty

Młodzi dorośli angażują się szczególnie wtedy, gdy czują moralny obowiązek lub dostrzegają szansę na rozwój osobisty. 45 procent z nich twierdzi, że inwestuje swój czas, zasoby i wykorzystuje talent, ponieważ chce mieć w przyszłości pewność, że zrobiło wszystko, co w ich mocy. Co czwarty młody dorosły uważa to po prostu za swój „obywatelski obowiązek”. Dla 41 proc. zaangażowanie obywatelskie wynika z chęci rozwoju osobistego, takiego jak nauka świadomej konsumpcji lub zdobywanie nowych umiejętności podczas planowania wydarzeń politycznych.

We wszystkich pięciu krajach młodzi dorośli mają tendencję do przedkładania „celu publicznego” nad osobiste korzyści. Wielu z nich zdecydowało się na zaangażowanie obywatelskie z powodu głębokiego zaniepokojenia konkretnym problemem. **Zmiany klimatyczne, dyskryminacja i rasizm mają tu szczególne znaczenie. Co najmniej 60 proc. osób, dla których priorytetem jest jedna z tych kwestii, podjęło już jakąś formę działania.**

Dlaczego nie: brak podstawy, brak chęci, zbyt wysokie ryzyko

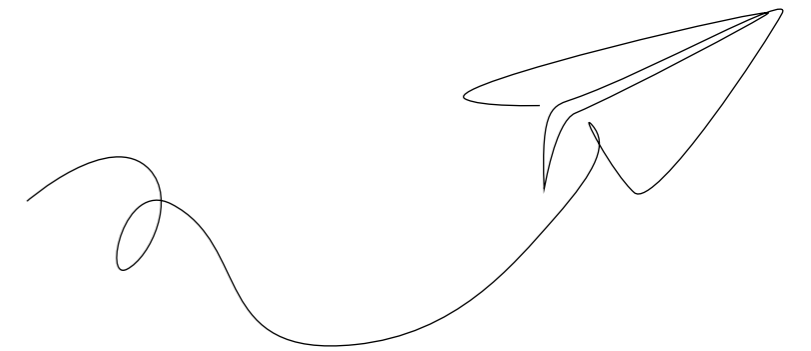
Nie można zakładać, że wszyscy młodzi dorośli chcą bardziej zaangażować się w działania obywatelskie, ale po prostu brakuje im wiedzy i czasu (odpowiednio 32 proc. i 29 proc. wskazuje te bariery jako najważniejsze). W rzeczywistości, około połowy ankietowanych nie chce lub nie jest pewna, czy wziąć udział w marszu protestacyjnym, dołączyć do inicjatywy obywatelskiej lub innej formy działania zbiorowego. Co czwarta młoda dorosła osoba woli nie rozmawiać o kwestiach politycznych, a co dwunasta nie planuje głosować. Nigdy.

Ta niechęć nie zawsze oznacza brak zainteresowania, często powodem są obawy o potencjalne konsekwencje angażowania się w gorące kwestie. Wielu młodych dorosłych twierdzi, że nie ma odwagi podjąć działań obywatelskich, a od 54 proc. do 69 proc. z nich zgadza się, że w ich kraju taka aktywność może narazić ich na szereg zagrożeń – w tym obrażenia fizyczne, mowę nienawiści (zwłaszcza w internecie), a nawet konsekwencje prawne. Podczas gdy wiele osób jest w stanie znieść konflikty z przyjaciółmi i rodziną, stres i frustrację, mniej niż jedna trzecia ankietowanych byłaby skłonna stawić czoła ryzyku ekonomicznemu, fizycznemu lub prawnemu, nawet jeśli mocno wierzą w daną sprawę.

Czy to oni popychają świat naprzód?

Czy młodzi dorośli naprawdę popychają świat naprzód? Odpowiedź brzmi „tak” – potencjalnie. Nie mogą oni jednak samodzielnie zmienić kierunku, w którym podążają ich społeczeństwa.

Aby dowiedzieć się więcej o tym, co dokładnie jest potrzebne do uwolnienia potencjału obywatelskiego młodych dorosłych, Allianz Foundation zaprosiła 78 liderów i liderek społeczeństwa obywatelskiego, osób reprezentujących świat sztuki i dziennikarzy śledczych do siedmiu interaktywnych laboratoriów przyszłości w siedmiu europejskich miastach – Atenach, Berlinie, Stambule, Londynie, Palermo, Warszawie i Prisztinie. Inicjatywa ta pozwoliła wyciągnąć cenne wnioski. Dostrzeżono potrzebę tworzenia bardziej przekonujących narracji o zachodzących zmianach, konieczność tworzenia i ochrony bezpiecznych przestrzeni oraz wspierania dialogu między młodymi dorosłymi, społeczeństwem obywatelskim oraz darczyńcami publicznymi i prywatnymi. Wszystkie spostrzeżenia i zalecenia zostały szczegółowo opisane w raporcie Future Labs Fundacji Allianz, który można pobrać na stronie allianzfoundation.org/study.

Rozumiem, kiedy w dzisiejszych czasach ludzie wahają się, czy mieć dzieci.

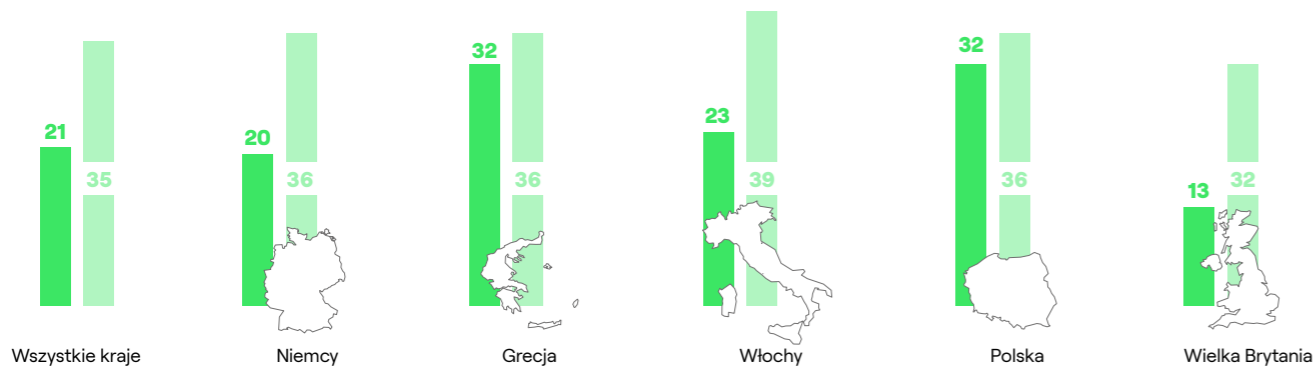
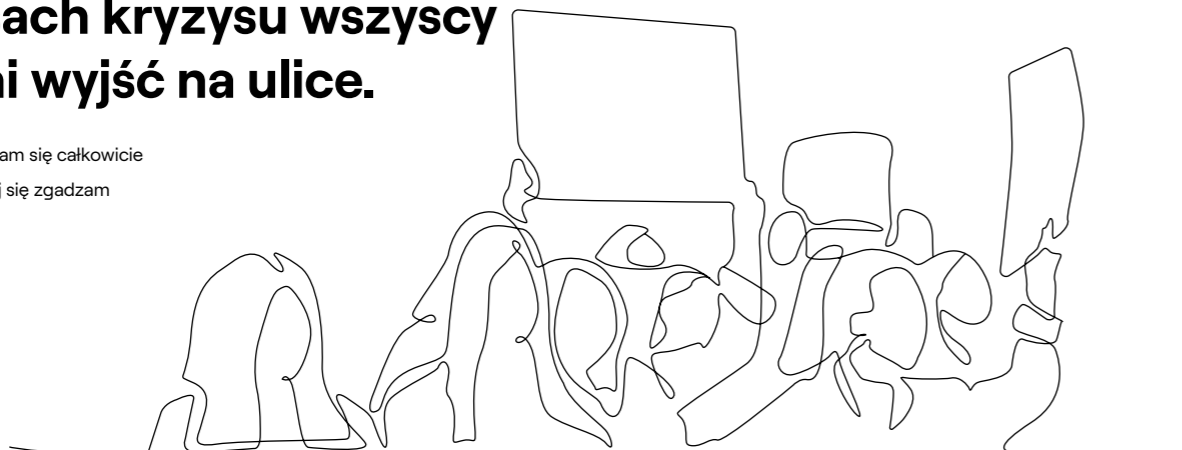
81%
ZGADZA SIĘ

POSTAWY WOBEC PROTESTU, W %

W czasach kryzysu wszyscy powinni wyjść na ulice.

■ % Zgadzam się całkowicie
■ % Raczej się zgadzam

Kto podjął zbiorowe działania obywatelskie?
Kto jeszcze jest chętny?

28%+24%
protesty uliczne

27%+26%
Inicjatywy obywatelskie

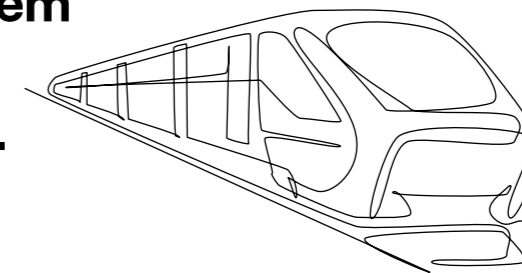
20%+20%
Nieposłuszeństwo obywatelskie bez użycia przemocy

■ Podjęło już takie działanie
■ Rozważa podjęcie takiego działania

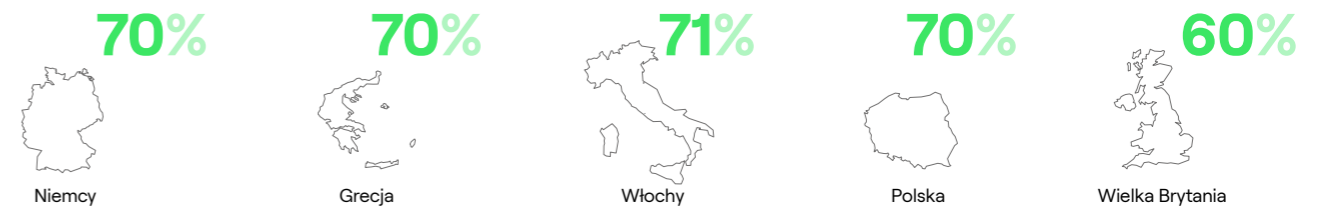
ZMIANA OSOBISTYCH NAWYKÓW

Zmodyfikowałem sposób podróżowania.

(np. mniej podróży samolotem)

67%
WSZYSTKIE KRAJE

Zdecydowałem się...

75%
WSZYSTKIE KRAJE
na zmianę nawyków żywieniowych.
(np. jedzenie mniej mięsa)

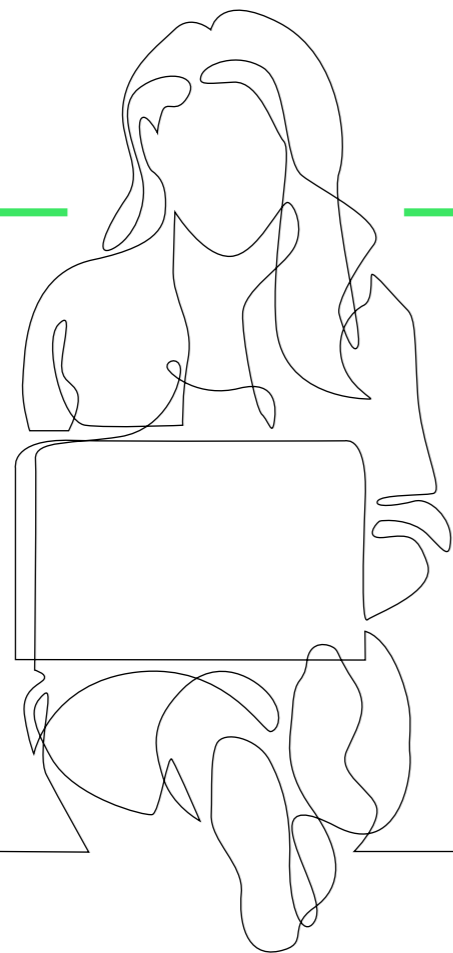
85%
WSZYSTKIE KRAJE
na zmniejszenie zużycia energii.
(np. ogrzewanie, elektryczność)

63%
WSZYSTKIE KRAJE
na przekazanie pieniędzy lub rzeczy.
(np. odzież, żywność)

Pokolenie Z a mileniałsi: Tylko niewielkie różnice

Niniejsze badanie koncentruje się na dwóch pokoleniach młodych dorosłych: tak zwanym pokoleniu Z (którego dorośli członkowie mają obecnie od 18 do 26 lat) i pokoleniu Y, znanym również jako mileniałsi (obecnie w wieku od 27 do 39 lat). W nadchodzących latach i dekadach to ci młodzi dorośli będą wyznaczać kierunek, w którym podążą ich kraje, a niektórzy robią to już dziś.

Ostatnimi czasy coraz większe zainteresowanie budzi zrozumienie i porównywanie każdego pokolenia. Zainteresowanie to często wiąże się z pokusą jednoznacznego oznaczenia danej kohorty wiekowej jako podążającej za kulturą „woke” i „martwiącej się o klimat” (pokolenie Z) lub jako „zaabsorbowanej sobą” i „niezaangażowanej” (mileniałsi), by wymienić tylko kilka cech.

Nasza analiza pokazuje jednak, że różnice między tymi dwiema grupami są w większości niewielkie i wynoszą zaledwie kilka punktów procentowych w następujących obszarach:

- > Uczestnicy ankiety sklasyfikowani jako pokolenie Z są średnio nieco bardziej optymistycznie nastawieni do przyszłości, nieco bardziej zaniepokojeni kwestiami klimatycznymi, kwestiami różnorodności i sprawiedliwości społecznej, nieco bardziej skłonni do podejmowania działań obywatelskich, a jednocześnie nieco bardziej skłonni do podejmowania ryzyka.
- > Ankietowani mileniałsi są średnio nieco bardziej zaniepokojeni kwestią wolności prasy, nieco bardziej konserwatywni w kwestii migracji, nieco bardziej świadomi tradycyjnych wartości, nieco bardziej zaniepokojeni kosztami energii i życia, a co więcej bardziej rozczarowani przywództwem politycznym.

Polska na tle międzynarodowym

Ogólnie rzecz biorąc, perspektywy na przyszłość i działania obywatelskie młodych dorosłych w Polsce są zbliżone do ich rówieśników w Grecji, Niemczech, Włoszech i Wielkiej Brytanii i wykazują wzajemnie więcej podobieństw niż różnic. Innymi słowami, powyższe ustalenia odnoszą się również do osób w wieku od 18 do 39 lat w Polsce.

Niemniej jednak istnieje kilka obszarów, w których młodzi dorośli w Polsce różnią się od swoich rówieśników z innych badanych krajów:

Postawy polityczne: bardziej konserwatywne niż przeciętnie, ale z silną troską o demokrację

We wszystkich pięciu badanych krajach większość młodych dorosłych identyfikuje się z politycznym centrum. Jednak młodzi Polacy są wyraźnie bardziej prawicowi niż ich rówieśnicy za granicą (23 proc. młodych Polaków w porównaniu do 18 proc. młodych ludzi średnio we wszystkich krajach deklaruje poglądy „prawicowe” lub „skrajnie prawicowe”).¹ Ta konserwatywna tendencja znajduje odzwierciedlenie w niektórych postawach politycznych: na przykład tylko w Polsce większość młodych dorosłych nie zgadza się z prawem par tej samej płci do adopcji dzieci (61 proc. ankietowanych nie zgadza się z taką propozycją, w porównaniu z międzynarodową średnią w wysokości 31 proc.). Młodzi Polacy są również najmniej skłonni do popierania parytetów dla kobiet w parlamencie i zarządach firm (38 proc. w porównaniu ze średnią 54 proc.) lub parytetów dla mniejszości etnicznych (29 proc. w porównaniu ze średnią 44 proc.).

Konserwatyzm wśród młodych Polaków niekoniecznie idzie jednak w parze z pogorszeniem się stanu demokracji. Młode osoby w Polsce biorące udział w ankiecie są jednymi z najbardziej przekonanych, że silne liberalne instytucje demokratyczne mają kluczowe znaczenie dla dobrego życia. To mianowicie niezależny wymiar sprawiedliwości (78 proc. w porównaniu ze średnią 69 proc.), niezależne media (62 proc. w porównaniu ze średnią 48 proc.) i udział obywateli w podejmowaniu decyzji politycznych (61 proc. w porównaniu ze średnią 52 proc.). Są również bardziej skłonni niż ich rówieśnicy za granicą do odrzucenia zarówno autorytarnych roszczeń do „silnego” przywództwa, jak i przemocy politycznej: tylko 18 proc. z nich uważa, że ta ostatnia może być kiedykolwiek moralnie uzasadniona (w porównaniu ze średnią 22 proc.).

Pożądana przyszłość: większy nacisk na wzrost gospodarczy i silne wojsko

Ogólnie rzecz biorąc, młodzi dorośli w Polsce mają nadzieje podobne do ich rówieśników w pozostałych czterech krajach. Chcą bezpiecznego, zapewniającego dobry poziom życia, przyjaznego dla środowiska i sprawiedliwego społeczeństwa przyszłości. Młodzi dorośli z Polski kładą również większy nacisk na możliwości dobrze płatnej pracy (67 proc.) i wysoki wzrost gospodarczy (55 proc.) niż ich rówieśnicy za granicą (średnia odpowiednio 54 proc. i 47 proc.). I odwrotnie, przywiązują mniejszą wagę do niwelowania nierówności społecznych (39 proc. w porównaniu do średniej 49 proc.) oraz stwarzania równych szans mniejszościom (38 proc. w porównaniu do średniej 53 proc.). Te priorytety stawiają ich bliżej konserwatywnym mniejszościom w innych badanych krajach niż głównemu nurtowi.

Młodzi Polacy i młode Polki są również narodowością, która zdecydowanie najczęściej domaga się silniejszej armii (52 proc. w porównaniu ze średnią 30 proc.) – bez wątplenia odzwierciedla to ich lęk przed zaangażowaniem ich kraju w wojnę (60 proc. zdecydowanie zaniepokojonych, w porównaniu ze średnią 42 proc.) i przekonanie, że rosyjska inwazja na Ukrainę może rozprzestrzenić się na ich kraj (62 proc. raczej lub zdecydowanie się zgadza, w porównaniu ze średnią 58 proc.).

Przewidywana przyszłość: większe obawy o gospodarkę niż o klimat i słabe ogólne prognozy

We wszystkich badanych krajach młodzi dorośli są bardzo zaniepokojeni rosnącymi kosztami życia (74 proc.) z jednej strony i kwestiami środowiskowymi, takimi jak niszczenie przyrody (54 proc.) i zmiany klimatu (51 proc.) z drugiej. Wśród młodych ludzi w Polsce inflacja jest zdecydowanie postrzegana jako bardziej palący problemem (84 proc.). Większość z nich uważa, że problem ten będzie się pogłębiał w ciągu następnej dekady (68 proc.). Podobnie jak młodzi Grecy, są oni również najmniej skłonni wierzyć, że sytuacja klimatyczna poprawi się (42 proc. w porównaniu ze średnią 50 proc.). Być może pomaga to wyjaśnić, dlaczego zajmują oni drugie miejsce po Włochach pod względem pesymizmu w odniesieniu do przyszłości swojego kraju (70 proc. w porównaniu do 64 proc. średniej dla wszystkich krajów).

Jak wspomniano powyżej, nie tylko gospodarka martwi młodych Polaków, gdyż są oni również ponadprzeciętnie zaniepokojeni zagrożeniami dla demokracji: np. manipulacją w mediach (57 proc. w porównaniu ze średnią 41 proc.) i erozją wymiaru

¹ Respondenci zostali poproszeni o umiejscowienie siebie na 10-stopniowej skali, gdzie 0 oznacza „skrajną lewicę”, a 10 oznacza „skrajną prawicę”.

sprawiedliwości (55 proc. w porównaniu ze średnią 36 proc.). Są podzieleni co do tego, czy niezależność mediów i sądów ulegnie pogorszeniu, czy zmieni się na lepsze. Mają jednak pewną nadzieję na ogólną poprawę rządów: 39 proc. ankietowych wyraża w tej kwestii optymizm, w przeciwieństwie do 34 proc. deklarujących pesymizm w tym względzie.

Działania obywatelskie: nieco bardziej otwarci

Podobnie jak w innych badanych krajach, prawie wszyscy młodzi Polacy podjęli przynajmniej niektóre działania, aby pomóc w rozwiązaniu problemów społecznych i środowiskowych. Dla większości oznacza to zmianę indywidualnych nawyków, takich jak ograniczenie zużycia energii (84 proc.), konsumpcji (74 proc.) lub podróży (70 proc.). Te sposoby działania są odpowiedzią zarówno na rosnące koszty, jak i degradację środowiska – kwestie, w odniesieniu do których zaniepokojeni młodzi Polacy deklarują, że są najbardziej skłonni podjąć działania. W porównaniu do swoich rówieśników za granicą, młodzi dorośli w Polsce chętniej są gotowi wyrażać swoje poglądy polityczne: 68 proc. jest skłonnych to zrobić w bezpośrednich rozmowach (w porównaniu ze średnią 60 proc.) a 47 proc. w mediach społecznościowych (w porównaniu ze średnią 37 proc.).

Jeśli chodzi o działania zbiorowe, takie jak udział w protestach i innych wydarzeniach politycznych, młodzi dorośli w Polsce także są nieco bardziej aktywni niż ich europejscy rówieśnicy – 30 proc. do 35 proc. z nich jest już w pewien sposób zaangażowanych w tego typu działania. Inicjatywy obywatelskie również cieszą się zainteresowaniem w Polsce, bo 36 proc. ankietowanych już wzięło w nich udział (w porównaniu do 27 proc. we wszystkich krajach), a kolejne +29 proc. chce to zrobić w przyszłości (w porównaniu do +26 proc.).

Aby zmotywować tych potencjalnie aktywnych obywateli, najbardziej skuteczne wydaje się odwołanie do ich altruistycznych motywów. Respondenci, którzy są już aktywni, twierdzą, że kierują się głównie dążeniem do poczucia, że „zrobili wszystko co w ich mocy” oraz poczuciem obywatelskiego obowiązku. Podobnie jak w Grecji i Niemczech, ale w przeciwieństwie do Włoch i Wielkiej Brytanii, młodzi dorośli w Polsce są również silnie zmotywowani do zaangażowania się poprzez chęć rozwoju osobistego.

Bariery w podejmowaniu działań obywatelskich w dużej mierze odzwierciedlają te występujące w innych krajach i obejmują brak informacji,

sprzeczne priorytety i lęk przed potencjalnym ryzykiem. Niektórzy młodzi Polacy są również bardziej szczerzy niż ich rówieśnicy za granicą, jeśli chodzi o fakt, że po prostu nie mają odwagi się zaangażować (32 proc. w porównaniu ze średnią 21 proc.). Większość uważa, że podejmowanie działań obywatelskich może prowadzić do ryzyka i niekorzystnych sytuacji. Podobnie jak w innych badanych krajach, większość młodych Polaków jest gotowa znieść pewne niedogodności związane z zaangażowaniem społecznym. Jednak ich tolerancja na ryzyko jest nieco niższa, a większość z nich wyraża pewne wahanie co do tego, czy warto angażować się w konflikty z przyjaciółmi i rodziną, cierpieć z powodu niekorzystnej sytuacji finansowej lub zawodowej, czy też popaść w konflikt z prawem.

Działania obywatelskie w Polsce: sześć typów młodych dorosłych

Ankieta Fundacji Allianz Next Generation Study zidentyfikowała sześć typów zaangażowania w Polsce i innych badanych krajach. Wśród osób, które do tej pory podjęły niewiele lub nie podjęły żadnych działań obywatelskich, 7 proc. młodych dorosłych w Polsce należy do politycznie lewicowej grupy **Niezdecydowanych Postępowców/Hesitant Progressives**, którzy jeszcze nie podjęli działań w związku z wyraźnymi obawami o sprawiedliwość

środowiskową i społeczną. Członkowie sporej grupy **Cichego Mainstreamu/Quiet Mainstream** (27 proc.) są również w większości nieaktywni, ale mają mniejsze wyrobienie polityczne i są mniej zainteresowani podejmowaniem działania. Ich odpowiednikami po prawej stronie są **Bierni Tradycjoniści/Passive Traditionalists** (10 proc.), którzy, pomimo silnego religijnego nastawienia, nie są szczególnie zaangażowani w żadne sprawy społeczne lub ekologiczne.

Najmniejszą, ale najbardziej zorganizowaną z trzech grup zaangażowanych obywatelsko są **Konserwatywni Działacze/Conservative Campaigners** (14 proc.), którzy poprzez swoje działania starają się promować wartości indywidualnego dobrobytu i tożsamości narodowej. Następną grupą to **Proaktywne Centrum/Proactive Center** (31 proc.), która jest w mniejszym stopniu ukierunkowana na konkretną kwestię, ale mimo to chce angażować się w kształtowanie przyszłości, najlepiej poprzez indywidualne działania. Ostatni z typów to **Postępowi Aktywiści/Progressive Movers** (12 proc.), czyli najmłodszy i najbardziej lewicowy segment populacji, a także grupa o najwyższym ogólnym poziomie zaangażowania obywatelskiego.

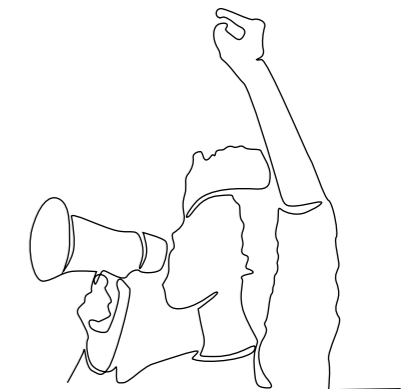
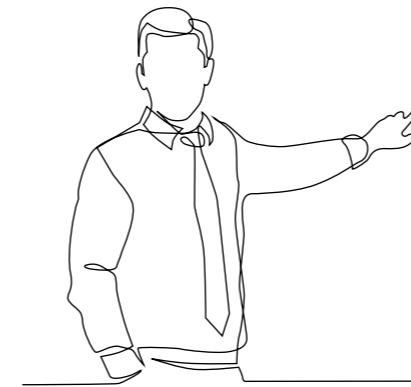

Niezdecydowanych Postępowców (7 proc.)

- > Pesymistyczne poglądy na przyszłość
- > Obawy związane z klimatem
- > Koncentracja na: bezpieczeństwie społecznym (i ekologicznym)
- > Często osoby o świeckich poglądach
- > Zazwyczaj osoby wykształcone

Cichego Mainstreamu (27 proc.) Bierni Tradycjoniści (10 proc.)

- > Zazwyczaj niższy i średni poziom wykształcenia
- > Koncentracja na: własnych kosztach utrzymania i bezpieczeństwie
- > Cedowanie odpowiedzialności na państwo
- > Świadomi tradycji, często mieszkańcy wsi
- > Eurosceptycy
- > Koncentracja na: kosztach i tradycji
- > Często w wieku powyżej 30 lat

Konserwatywni Działacze (14 proc.)

- > Drugi pod względem częstości występowania typ zaangażowania
- > Koncentracja na: pieniądzu, wspólnotie, tradycji
- > Często mieszkańcy miast, osoby religijne
- > Pewne tendencje autorytarne

Proaktywne Centrum (31 proc.)

- > Rozproszone obrazy przyszłości, na które duży wpływ mają codzienne wiadomości
- > Nieco większy wpływ mediów społecznościowych i działań korporacji

Postępowi Aktywiści (12 proc.)

- > Najczęściej angażujący się typ
- > Koncentracja na: przyjazności dla środowiska i sprawiedliwości społecznej
- > Pesymistyczna opinia na temat własnego kraju
- > Często mieszkańcy miast

The Allianz Foundation Next Generations Study 2023

© Allianz Foundation, Berlin
Październik 2023

Allianz Foundation
Pariser Platz 6
10117 Berlin
allianzfoundation.org

Project Manager
Dr. Simon Morris-Lange, Allianz Foundation

Authors
Dr. James Edwards, SINUS
Dr. Marc Calmbach, SINUS
Dr. Simon Morris-Lange, Allianz Foundation

Research Team
Dr. Rusanna Gaber, SINUS
Lisa Dauer, SINUS
Tim Gensheimer, SINUS

Design and Layout
plan p. GmbH

Images
Guilherme Stecanella/unsplash